

*Корифей
українського
театру –
Марко Лукич
Кропивницький*

Народився **Марко Кропивницький** 10(22) травня 1840 р. у селі **Бежбайраки Бобринецького повіту** Херсонської губернії (тепер с. Кропивницьке Новоукраїнського району Кіровоградської області).

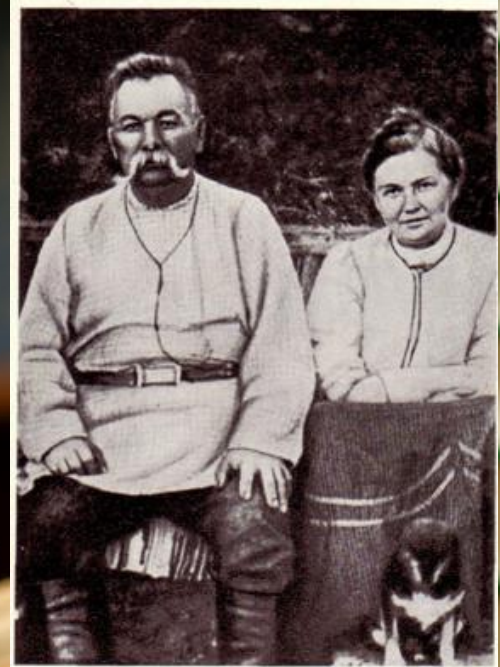
Батько, Лука Іванович, походив зі шляхетного роду Кропивницьких гербу Сас. Незважаючи на походження і посаду управителя поміщицьких маєтків він, як писав драматург у «Автобіографії», був людиною «труда мозольного» і знав, що таке злидні.

Мати, Капітоліна Іванівна, зросла в дуже бідній родині колишнього кріпака І. А. Дубровинського, де брудна лайка та фізичне покарання вважалися буденною справою. Вона мала чудовий голос, грала на різних музичних інструментах, але була досить легковажною. Коли синові виповнилося п'ять років, Капітоліна Іванівна покинула сім'ю заради гусарського офіцера. Так малолітній Марко став напівсиротою при живій матері.

М. Кропивницький.
Фото 1863 р. Київ.

- Початкову освіту здобув у приватній школі шляхтича М.К.Рудковського в слободі Олександрівка.
- 1856 року із похвальною грамотою закінчив трикласне повітове училище в м. Бобринці. Служив там же у повітовому суді.
- У 1862-1863 рр. — вільний слухач юридичного факультету Київського університету. Під враженням однієї з перекладних мелодрам, побачених у київському театрі, він пише п'єсу «Микита Старостенко».
- З лютого 1864 р. — знову на службі в Бобринецькому повітовому суді.
- З 1865 — у м. Єлисаветграді (тепер м. Кіровоград), куди перенесено повітовий центр. Працює секретарем поліцейного управління, згодом — у Єлисаветградському сирітському суді. На 28-му році життя одружився з Олександрою Костянтинівною Вукотич (1851-1880).
- З 1869 р. — секретар Бобринецької міської думи.

М. Кропивницький
я дружиною Надією Василювою.
Фото 1908 р. Хутір Ветешок.

М. Кропивницький
я сином — Костянтином Вукотичем.
Фото 1897 р. Олесь.

Кропивницький з родиною

Театр корифеів

- У 1871 р. Кропивницький перейшов у професіональні актори, погодившись працювати у трупі графів Моркових (Одеса). Протягом десяти років роботи в російських театральних трупах він набув величезного сценічного досвіду.
- У 1872 р. в одеській газеті «Новороссийский телеграф» було опубліковано водевілі М. Кропивницького «Помирились» і «За сиротою і Бог з калитою, або ж Несподіване сватання».
- З 1873 р. — у складі Харківського театру Александрова—Колюпанова. 1874 р. М.Л.Кропивницький отримує запрошення до Петербурга, де виступає з великим успіхом.
- У лютому 1875 р. вирушає на гастролі в Галичину, де стає наставником і режисером галицького театру «Руська бесіда», привносить ряд новацій у його діяльність.
- В 1876—1881 рр. — у складі російських труп Сімферополя, Єлисаветграда, Кременчука.

• У 1882 р. він організовує свою трупу, яка приблизно через рік зливається з трупю Михайла Старицького, де Кропивницький стає провідним режисером. Починається нова епоха в історії українського професійного театру.

• Своєрідним явищем є комедії Кропивницького «Чмир» (1890), «На руїнах» (1900), «Супротивні течії» (1900), «Мамаша» (1903), «Старі сучки й молоді парості», як і водевіль «Дійшов до розуму» (1909).

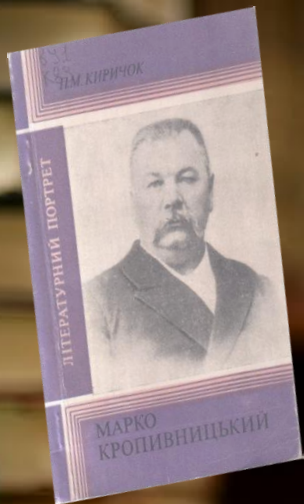
• 1890 р. оселився на хуторі Затишок під Харковом.

• Одночасно з працею на хуторі очолював українські трупи, часто виїздив із ними на гастролі.

• Помер 21 квітня 1910 по дорозі з Одеси, де був на гастролях.

• Поховано його в Харкові

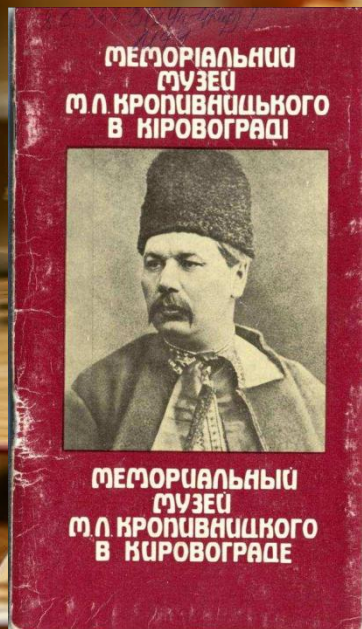

Киричок П. М.

Марко Кропивницький: нарис життя і творчості. – К.: Дніпро, 1985. – 150 с.- (Літературний портрет)

Творчість видатного драматурга

М. Л. Кропивницького (1840-1910) тісно пов'язана з його діяльністю як автора, режисера, композитора, засновника професійного українського театру. Про багатогранність таланту митця, демократичну спрямованість його драматургічної спадщини йдеться у даному нарисі.

Меморіальний музей М. Л. Кропивницького в Кіровограді: фотоальбом / Авт. Тексту В. П. Ярош; Фото І. О. Кропивницького; Упоряд. П. П. Перепелиця. – К.: Мистецтво, 1986. – 47 с. іл. – Текст укр. Та рос. мовами.

Видання знайомить читачів з експозиціями Меморіального музею Марка Лукича Кропивницького в Кіровограді. Матеріали музею яскраво розповідають про творчий шлях видатного українського драматурга, артиста, режисера, композитора, співака й театрального педагога.

Смоленчук М.К.

Марко Кропивницький і його рідний край

/М.К.Смоленчук/. - К.: Мистецтво, 1971.- 76 с.: 9л. іл.

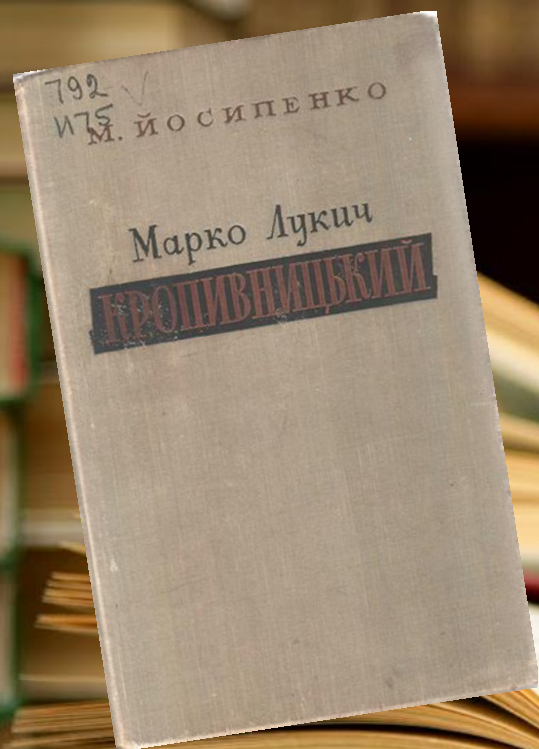
Корефей українського дожовтневого театру, класик української драматургії Марко Лукич Кропивницький впродовж усього життя не поривав зв'язків із своїм рідним краєм – Бобринцем та Єлисаветградом, де розпочав свою літературну діяльність.

Автор дослідження М.Смоленчук розповідає про обставини, в яких формувалися світогляд та естетичні смаки молодого Марка Лукича, про життєві факти, що послужили матеріалом для написання драматичних творів, подає ряд досі невідомих документів, листів митця, спогадів про його перебування в Бобринці та Єлисаветграді, документів, що становлять значний інтерес.

Йосипенко, М. Й.

**Марко Лукич Кропивницький / М. Й. Йосипенко. - К. :
Держвидав, 1958. - 322 с.**

Книга розповідає про одного з найвідоміших діячів і творців українського театру другої половини XIX століття, великого актора, режисера і драматурга М.Л.Кропивницького, який разом зі своїми соратниками М.Старицьким, Садовським, М.Заньковецькою, І.Карпенком-Карим, П.Саксаганським усе свідоме життя віддав служінню рідній сцені.

Автор знайомить читача з біографією митця, розглядає його творчий шлях, що позначився самовідданою боротьбою за театр для народу, за правдиве і реалістичне відображення життя.

Тут подано аналіз кращих драматургічних творів Кропивницького, а також оцінку їх тогочасною критикою.

Такої чистої, блискучої всіма блисками поезії і гумору народної мови не у многих писателів лучиться побачити. Широкою струєю пливе та мова в драмах Кривницького, автор, очевидно, сам знає свій «дар слова» і любить переливами його чудесних красок і блисків. Пісні, жарти, приказки, вигадки, мов перли-самоцвіти, сиплються безкінечною багатою.

Франко про драматургію Кривницького

*Давно життя минуло старосвітське
І зник з землі «Глитай, або ж Павук».
Та знов, мов крила, — мільйони рук
Стрічають плеском ім'я — Кривницький.*

фрагмент вірша Максима Рильського